

HALLITSE ELÄKETTÄSI

– 10 LOUKKUA JOTKA SINUN NAISENA KANNATTAA VÄLTTÄÄ

Annika Creutzer

Esipuhe

ELÄMÄ ON TÄYNNÄ LOUKKUJA. Niitä ei ole aina helppoa havaita ilman apua.

Tämän kirjan avulla opit tunnistamaan 10 merkittävintä loukkaa, joita sinun kannattaa välttää saadaksesi mahdollisimman hyvän eläkkeen.

Me tiedämme, että naisten eläke on yleensä pienempi kuin miesten. Se johtuu useista syistä, kuten esimerkiksi palkkaeroista ja muusta syrjinnästä. Tämän tilanteen muuttaminen edellyttää ammatillista ja poliittista toimintaa.

Toisaalta on myös joukko syitä, joihin me naiset voimme itse vaikuttaa. Tekemämme valinnat vaikuttavat eläkkeeseemme tavalla, jota emme osanneet ottaa huomioon.

Meillä on yleinen eläkejärjestelmä, joka takaa kaikille vähimmäiseläkkeen. Se on osa perusturvaamme. Lisäksi useimmille palkansaa-jille kuuluu myös työehtosopimuksen mukainen työeläke. Se on tärkeä osa kokonaiseläkettä.

On tärkeää, että emme anna pelotella itseämme niin, että emme uskalla ottaa puheeksi työelämän jälkeistä elämää ja sitä, miten tulemme toimeen taloudellisesti. Osa ei halua tietää asiasta mitään ja

näkee tulevaisuuden suurena ja ankeana köyhyysloukkuna. Muut päätyvät ottamaan kalliin ja huonotuottoisen yksityisen eläkevakuutuksen ja arvelevat sen ratkaisevan kaikki huolet.

Perehdy tämän kirjasen sisältöön ja juttele asioista ystäviesi ja työtovereidesi kanssa. Uskalla esittää kysymyksiä ja keskustele tulevaisuudesta. Siten elämäsi eläkeläisenä on antoisampaa – eikä yksinomaan taloudellisesti.

Tässä esitetyt näkemykset ovat yksinomaan minun mielipiteitäni, eivät kenenkään muun.

*Annika Creutzer
Tukholmassa, syyskuussa 2013*

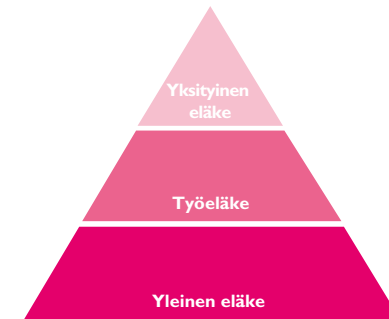
KPA Pension on kuntien tai maakäräjien palveluksessa työskentelevien henkilöiden virkaeläkkeestä vastaava yhtiö. Me sijoitamme eläkevarat turvallisesti ja eettisesti, ja suurin osa asiakkaistamme on naisia. He ovat naisia, jotka ovat päättäneet omistaa elämänsä muiden ihmisten hoitamiseen ja kehittämiseen kouluissa ja hoivalaitoksissa. Siksi on tärkeää, että autamme asiakkaitamme saamaan mahdollisimman hyvän eläkkeen. Siksi myös olemme päättäneet rahoittaa tämän kirjan julkaisun.

*Lars-Åke Vikberg
toimitusjohtaja, KPA Pension*

Sisältö

<i>Eläkkeen kertyminen</i>	<i>8</i>
<i>Opiskeluloukku.....</i>	<i>12</i>
<i>Pimeän työn loukku.....</i>	<i>16</i>
<i>Etuisuusloukku.....</i>	<i>20</i>
<i>Osa-aikaisuusloukku.....</i>	<i>26</i>
<i>Terveysloukku.....</i>	<i>30</i>
<i>Hätäsäästämisen loukku</i>	<i>38</i>
<i>Kustannusloukku</i>	<i>42</i>
<i>Parisuhdeloukku</i>	<i>46</i>
<i>Työteon lopettamisen loukku.....</i>	<i>50</i>
<i>Eläkeloukku</i>	<i>54</i>

Eläkkeen Kertyminen

HANKI ITSELLESI mahdollisimman hyvä eläke. Aloita suhtautumalla tulevaan eläkkeeseesi pyramidina. Jaa sitten pyramidi kolmeen tasoon.

Alin osa on kansaneläke. Se on lakisääteinen ja kuuluu kaikille. Tämän eläkkeen määrä perustuu elämän aikana kertyneisiin tuloihin.

Joka vuosi osa kertyneestä tulosta varataan eläkettäsi varten. Tämä summa on 185 kruunua jokaista tuhatta kruunua kohti. Siitä 160 kruunua varataan ansioeläkkeeseen. Loppuosan, 25 kruunua, saat sijoittaa itse rahastoeläkejärjestelmään. Sinulla on myös oikeus olla valitsematta mitään rahastoa. Siinä tapauksessa rahat saavat kasvaa korkoa Sjunde AP -rahaston Såfan-rahastossa.

Joka vuosi saat postitse oranssin kuoren, jossa kerrotaan odotetta-

vissa olevan kansaneläkkeesi suuruus, eli pyramidin alaosa.

Kuitenkin suurin osa työelämässä olevista saa myös työeläkettä tai sopimuseläkettä, kuten sitä myös Ruotsissa kutsutaan. Se vastaa pyramidin keskimmäistä tasoa. Tästä eläkkeestä on sovittu ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen välisillä työehtosopimuksilla. Lisäksi osa työnantajista tarjoaa henkilökunnalleen omat eläkeratkaisunsa. Rahastoon kertyvät varat maksaa työnantaja.

Tiedot kertyneestä työeläkkeestä tulevat joka vuosi työntekijälle postitse eri vakuutusyhtiöistä ja Valcentral-keskuksista, jotka käsittelevät työntekijöiden työeläkevalintoja.

Pyramidin ylin taso on yksityinen eläkesäästäminen, jonka voit halutessasi valita, mikäli sinulla on siihen mahdollisuus. Säästät rahat omista varoistasi ja tavallisinta menettely on vakuutusyhtiön kautta tapahtuva, vähennyskelpoinen eläkesäästäminen. Kun säästösi aikanaan maksetaan takaisin, maksat niistä veroa samalla tavalla kuin muista eläketuloistasi. Voit myös valita muita säästämistapoja ja kutsua sellaista oman eläkkeen säästämiseksi.

Näet koko pyramidin eli kertyneen kokonaiseläkkeesi määrän verkko-osoitteessa www.minpension.se.

1

Opiskeluloukku

Älä opiskele liian kauan ja valitse oikea koulutus

OPINNOT VAIKUTTAVAT ELÄKKEEN MÄÄRÄÄN. Moni asia vaikuttaa ammatillisen uran valintaan – kiinnostukset, perheen perinteet, työnsaantimahdollisuudet, ystävien vaikutus ja myös sattuma.

Eläkkeen saamisen perusta on työnteke. Mitä enemmän ihminen ansaitsee ja mitä pitempään hän tekee työtä, sitä suuremmaksi kertyy eläke. Näin ollen, eläkkeen saamisen kannalta, opiskelemalla lainaat rahaa itseltäsi.

Jo opiskelusta kertyy hyvin pieni summa eläkettä. Yleisessä eläkejärjestelmässä summa lasketaan osaksi opintotuen avustusosaa. Jos opiskelet kokoaikaisesti, kertyvä eläke vastaa 39 000 kruunun vuosipalkkaa (2013).

Eläkkeen suuruuden kannalta on tärkeää valita opinnot, joilla saa mahdollisimman laaja-alaisen pätevyyden ja ammatin, jossa jaksat olla koko työelämäsi tai jossa voit kehittää itseäsi ja edetä urallasi. Työmarkkinoiden muutokset ovat nopeita, joten kukaan ei osaa sanoa, onko tietyllä ammattitaidolla kysyntää 30–40 vuoden tähtäimellä. Voimme kuitenkin tehdä valistuneita päätelmiä, että aina tullaan tarvitsemaan ihmisiä, jotka toimivat koulutuksen, hoivan

ja huolenpidon aloilla.

Ammattiin kouluttautuneet ihmiset ovat työelämässä yleensä pitempään kuin kouluttautumattomat. Tälle on useita perusteluja: kouluttautuminen voi tarjota mielenkiintoisia töitä, kouluttautumista edellyttävät ammatit voivat olla fyysisesti vähemmän kuluttavia ja hyvällä pohjakoulutuksella voi saada paremmat etenemismahdollisuudet muihinkin työtehtäviin.

Ammatinvalinnassa on perustasolla kyse omista kiinnostuksenkohteista sekä siitä, mihin kukin soveltuu. Toisaalta jokaisen kannattaa kysyä itseltään: haluanko tehdä tätä 40 vuotta? Ja jos ei halua – voiko tästä ammatista olla hyötyä, jos hakeudun muihin töihin?

Jos päätät opiskella, on tärkeää alkaa tehdä työtä niin pian kuin mahdollista. Maksat lisäkoulutuksesi tulevana eläkkeenä sillä, että töihin meno viivästyy ja joudut työskentelemään pitempään.

Ota toisaalta huomioon, että kaikessa ei voi olla kyse rahasta. Kuntien ja maakäräjien palveluksessa olevat voivat keskimääräistä paremmin, vaikka heidän keskipalkkansa on muita aloja pienempi ja työstressi hieman korkeampi. Tämä tieto perustuu Kairos Future -tutkimusyrityksen saamiin tuloksiin. Kuntien ja maakäräjien palveluksessa työskentelevillä on korkein koulutus, he haluavat kehittyä urallaan ja heillä on hyvät suhteet perheeseen, ystäviin ja työtovereihin. He ovat myös usein idealisteja ja painottavat muita useammin, kuinka tärkeitä omat ihanteet ja vakaumukset ovat elämässä.

2

Pimeän Työn Loukku

Pimeän työn tekeminen ei kannata

ON HOUKUTTELEVAASAADA palkkaa, josta ei tarvitse maksaa veroa. Käteen jää enemmän eikä tehdyn tulosta tarvitse jakaa muiden kanssa. Tunnissa voi ansaita ehkä 70 kruunua ”puhtaana” sen sijaan, että verojen jälkeen jäisi 50 kruunua. 20 kruunua enemmän saattaa houkutella.

Jokaisesta rehellisestä työtunnista kertyy pieni osuus tulevan eläkkeeseesi. Rehellinen työnantaja maksaa työntantajamaksut työntekijälle maksetun palkan perusteella. Työntantajamaksuun sisältyy myös eläkemaksu.

Jos teet pimeää työtä, menetät useita etuja, joista yksi on eläkkeen kertyminen. Sinulla ei tällöin ole myöskään vakuutusta, mistä voi olla vakavia seurauksia, jos loukkaannut työssäsi. Et voi myöskään olla varma, saatko sinulle kuuluvaa palkkaa. Työnantaja voi halutessaan myös huiputtaa sinua. Lisäksi saatat loppujen lopuksi joutua itse maksamaan verot ja työntantajamaksut. Verovirasto voi periä sinulta maksuja vielä viiden vuoden kuluttua tapahtuman jälkeen. Pimeästä työstä ei saa työtodistusta, jota voi käyttää seuraavan työpaikan hakuun.

Vaikka tekisit teini-ikäisenä kesätyötä, pieni summa siitä kerryttää tulevaa eläkettäsi. Ainoa ehto on, että vuositulosi ovat yli 18 900 kruunua (2013). Tämä on myös raja, jonka ylittyessä alat maksaa tuloveroa.

3

Etuisuusloukku

Varmista työeläkkeesi

KUN KESKUSTELET työsuhteen aloittamisesta, on tärkeää paneutua sen tuottamiin etuihin. On tavallista, että työnantaja houkuttelee kuntosalikortilla ja perjantaipullilla. Ovathan ne toki kivoja, mutta mitätöntä verrattuna siihen, noudattaako työnantaja työehtosopimusta vai ei. Työehtosopimukseen sisältyy erilaisia vakuutuksia ja muita etuja ja ennen kaikkea – siihen sisältyy työeläke. Muista siis kysyä työeläkkeestä, kun keskustelet työehdoista!

Useimmat työnantajat noudattavat työehtosopimusta. Jos työnantajana on kunta, maakäräjät tai valtio, ne noudattavat aina työehtosopimusta. Kun työpaikallasi noudatetaan työehtosopimusta, sinulle kertyy aina työeläkettä, jota kutsutaan myös sopimuseläkkeeksi.

Paras ratkaisu on aina se, että työstä kertyy työehtosopimuksen mukaista työeläkettä. Työmarkkinaosapuolet, eli ammatti- ja työnantajajärjestöt, ovat pakottaneet eläkeyhtiöt noudattamaan tiettyjä maksumenettelyjä. Siten suurempi osa maksetusta summasta kerryttää eläkettä ja vain pieni osa jää yhtiön kuluihin, mikä ajan myötä kasvattaa saadun eläkkeen määrää. Työnantajasi maksaa vuosittain summan, jonka sijoittamisesta saat itse päättää.

Jos et osaa tai halua päättää asiasta itse, sinun ei tarvitse tehdä mitään. Jokaisessa sopimuksessa on tälle valmis vaihtoehto. Se on valittu niin, että rahasi voivat tuottaa hyvällä ja turvallisella tavalla. Ne ovat perinteisiä vakuutuksia, joihin sisältyy pieni takuuosa.

Kuntien ja maakäräjien palveluksessa olevilla esivalittuna vakuutusyhtiönä toimii KPA Pension. Jos työnantajasi on yksityinen yritys ja sinulla on LO-sopimus (LO-SAF-sopimus) rahasi sijoitetaan AMF Pension -yhtiöön. Jos olet yksityisen sektorin työsuhteessa (ITP), yhtiönä on Alecta ja valtion palveluksessa työskentelevällä (PA03) se on Kåpan Pensioner. Nämä ovat neljä suurinta työehtosopimusta, mutta tällaisia sopimuksia on paljon muitakin. Jos et tiedä, mikä sopimus sinua koskee, kysy sitä ammattiliitosta, palkkatoimistosta tai esimieheltäsi.

Työntekijöistä 90 prosentilla on työehtosopimukseen perustuva työeläke

Jos palkkasi on normaalia suurempi, työeläkkeen merkitys on myös suurempi. Monet suurituloiset saavat yhtä paljon tai enemmän työeläkettä kuin yleistä kansaneläkettä.

Jos työnantaja ei ole solminut yleistä työehtosopimusta, hän voi valita nk. viitesopimuksen. Siinä tapauksessa työntekijällä on samat eläke-edut kuin työehtosopimuksen mukaisessa järjestelmässä. Osalla työnantajista on myös omia eläkeratkaisuja. Nekin voivat olla tuottavia eläkkeensaajan kannalta, mutta maksutkin ovat usein korkeammat.

Varo työnantajaa, joka ei maksa sinulle mitään eläkettä! Sellaisen palveluksessa sinun on varmistettava, että palkkasi on riittävän suuri voidaksesi valita omia eläkemaksuratkaisuja. Sinun on saatava vähintään 5 prosenttia enemmän palkkaa. Se vastaa useimpia sopimuksia ja sinulle koituvia korkeampia maksuja.

Jos työpaikka kuuluu työehtosopimuksen piiriin, sillä on myös nk. työehtosopimustakuu. Vaikka työnantajasi olisi laiminlyönyt eläkemaksujasi, takuun ansiosta tilanteesi on turvattu.

Toinen työehtosopimuksen piiriin kuuluvan eläkkeen eduista on, että maksusi kertyvät myös vanhempainvapaalla. Se, miten pitkään

maksuja kertyy ja missä määrin, säädetään sopimuskohtaisesti. Jos saat useita lapsia ja olet vanhempainvapaalla pitkiä aikoja, tällä on suuri merkitys tulevan eläkkeesi kannalta. Myös muut työnantajat saattavat kompensoida vanhempainvapaan yhteydessä maksettavia tukia, mutta se ei ole yleistä. Muista kysyä, miten työpaikallasi menettellään tässä asiassa! Ja varmista, että asia kirjataan työsopimukseesi!

Jos olet yrittäjä, on tärkeää, että maksat halumaasi työeläkettä vastaavat eläkemaksut oma-aloitteisesti. Jos harkitset oman yrityksen perustamista, on tärkeää, että otat laskelmissa huomioon yrittäjän eläkemaksut ja muut vakuutukset.

Faktaruutu:

Seuraavassa on kolme esimerkkiä työeläkkeen muodostumisesta:

Oletetaan, että Sara on nyt 30-vuotias ja hän siirtyy eläkkeelle 65 vuoden iässä. Hän aloitti työnteon 21-vuotiaana. Hän on joka kuukausi maksanut KAP-KL:n työehtosopimuksen mukaisesti 4,5 prosenttia palkastaan eläkemaksua. Yksityisessä eläkeratkaisussa hän maksaa saman summan ja rahoja hallinnoi KPA Privat Traditionell -vakuutusyhtiö, joka on lähinnä sitä vakuutusratkaisua, jonka hän saa työehtosopimuksellaan. Eläkevarat tuottavat reaalikorkoa 3 prosenttia vuodessa. Hänellä on kaksi lasta ja hän on kokopäivätyössä. Kuukausimaksut esitetään nykypäivän rahanarvona. Ne siis vastaavat sitä ostovoimaa, joka hänellä tällä hetkellä on.

Saran työeläke on pienempi yksityisessä ratkaisussa, koska työnantaja ei maksa eläkemaksuja vanhempainvapaan aikana. Kolmannessa vaihtoehdossa, jossa hänelle ei kerry työeläkettä, hän saa vain ansioeläkkeen ja rahastoeläkkeen (yleisen eläkkeen).

Kuukausipalkka	15 000 kr	25 000 kr	35 000 kr
<i>Ansioeläke</i>	<i>6 010 kr</i>	<i>9 570 kr</i>	<i>13 050 kr</i>
<i>Rahastoeläke</i>	<i>1 145 kr</i>	<i>1 880 kr</i>	<i>2 560 kr</i>
Kokonaiseläke/KAP-KL	9 853 kr	15 946 kr	21 904 kr
Kokonaiseläke/yks. eläkevak.	9 561 kr	15 446 kr	21 198 kr
Kokonaiseläke ilman työeläkettä	7 155 kr	11 450 kr	15 610 kr

Huomautus: Saralla voi myös olla oikeus täydennysosaan ja takuueläkkeeseen sekä asumislisään, jos hänen eläkkeensä jää hyvin pieneksi. Lähde: KPA Pension/Eläkevirasto.

4

Osa-aikaisuusloukku

Osa-aikaisen työn tekeminen pienentää eläkettä

ELÄKKEEN KANNALTA SUURIN LOUKKU naisille on osa-aikainen työ. Osa-aikaista työtä useita vuosia tehnyt saa myös merkittävästi huonompaa eläkettä.

Tämä loukku on oikeastaan sarja loukkuja. Osa-aikaista työtä tekevän ansiokehitys on usein huonompi, jatkokoulutusmahdollisuudet ovat huonommat ja samoin on huonot mahdollisuudet saada parempipalkkaista työtä.

Osa-aikaisen työn tekemiseen saattaa olla useita syitä. Joihinkin voit vaikuttaa itse, toisiin taas et. Jos kokoaikaisen työn saaminen ei onnistu, ainoa mahdollisuus on yrittää saada lisää työtunteja tai yrittää vaihtaa työpaikkaa. Kokoaikaiseen työhön pääseminen merkitsee myös parempaa eläkettä.

Jos osa-aikaisen työn tekeminen on oma päätöksesi, on myös tärkeää, että mietit tarkoin sen seuraukset. Pluspuolella on esimerkiksi enemmän aikaa lapsille tai iäkkäille vanhemmille. Miinuspuoli onkin sitten pitempi.

Yksinkertaisin menetelmä selvittää, mitä tuleva osa-aikainen työ voi sinulle maksaa, on tehdä laskelma verkko-osoitteessa

www.minpension.se. Syötä kenttään osa-aikaisen työn palkka, niin näet, miten paljon voit odottaa saavasi eläkettä. Osa-aikainen työ merkitsee, että saat sekä pienempää kansaneläkettä että pienempää työeläkettä.

Lapsen neljän ensimmäisten neljän vuoden ajan saat kompensatiota yleisestä eläkejärjestelmästä. Siten eläkkeen määrän ei vaikuta se, työskenteletkö osa-aikaisesti vai oletko kotona. Työeläkkeen piirissä saat tavallisesti kompensatiota 3–12 kuukautta.

Lasten ollessa pieniä, vapaaehtoinen osa-aikaistyö voi tuottaa useita epätoivottuja vaikutuksia myöhemmin elämässä. Osa-aikaistyötä tekevät naiset ovat useimmin sairauslomalla kuin kokoaikaista työtä tekevät naiset. Syitä tähän voi olla useita: stressi ja vaikeudet ehtiä tehdä työ ajallaan sekä päävastuu kodin ja perheen asioiden hoitamisesta. Monet kaupan ja hoitoalan osa-aikaistyöt ovat fyysisesti raskaita. Osa haastatelluista kertoo, että ”velvollisuusloukku” saa naiset sairastumaan.

Osa-aikaistyötä tekevien naisten on myös vaikeampaa saada palkankorotuksia. Voi olla yksinkertaisesti hankalaa osoittaa, mitä taitoja omaa, jos ei ole työpaikalla niin paljon kuin kokoaikaista työtä tekevät. Voi olla myös vaikeampi päästä työpaikkakoulutukseen ja muihin jatkokoulutuksiin. Tämä hankaloittaa pätevyyden ylläpitämistä ja vaikuttaa siten palkkaan ja eläkkeeseen.

Huonommat jatkokoulutusmahdollisuudet ja heikentynyt luottamus omiin etenemismahdollisuuksiin näkyvät naisten palkkakehityksessä. Tämä on yksi useista selityksistä sille, miksi naisten palkka on pienempi kuin miehillä. Kun työmarkkinoiden vakaus heikkenee, seurauksena voi olla työttömyysjaksoja ja haitallisia seurauksia eläkekehitykseen.

Naiset käyttävät keskimäärin kolme neljästä vanhempainvapaan päivästä ja miehet yhden.

Naiset käyttävät kaksi kolmesta lapsenhoitovapaan päivästä, miehet yhden.

Useimmiten lapsen vanhemmista mies ansaitsee enemmän. Tavallinen käsitys on, että perheen tulot ovat pienemmät, jos mies on lasten

kanssa kotona ja saa vanhempainrahaa. Tämä ei useimmiten pidä paikkaansa.

Korkein tulotaso verojen jälkeen on perheissä, joissa vanhempainvapaa jaetaan tasan lapsen ensimmäisenä vuotena. Selitys tälle on, että molemmat vanhemmat saavat osan työtulovähennyksestä ja työehtosopimuksen mukaisesta palkan täydennysosasta. Koska palkan täydennysosalle ei ole kattoa, parempituloinen saa myös enemmän rahaa vanhempainvapaan ajan. Tapaukset, joissa vanhempainrahan tasaaminen ei kannata, liittyvät usein tapauksiin, joissa miehen tulot ovat kaksinkertaiset naisen tuloihin nähden tai kun naisella ei ole mitään tuloja. Suurin etu vanhempainrahan tasaamisessa on perheillä, joissa molemmilla vanhemmilla on yhtä suuret tulot.

Lasten ja kodin hoidon vastuun jakaminen vaikuttaa myös vanhempien välisiin suhteisiin. Useissa tutkimuksissa on todettu, että kun vanhempainraha jaetaan tasaisemmin, myös avioerot ovat vähäisempiä. Vanhempainvapaan ja lapsenhoitovapaan jakaminen ovat vain yksi osa selitystä sille, että naisten eläke jää pienemmäksi. Usein kyse on päävastuun ottaminen kodista ja perheestä.

Naisen huonomman eläkkeen voi korjata tietyssä määrin erilaisilla kompensatioilla.

Ensimmäinen tapa on luopua omasta rahastoeläkkeestään. Enemmän ansaitseva antaa rahastoeläkkeensä toiselle osapuolelle. Se tehdään etukäteen, ennen kuin eläkerahat ansaitaan. Lomakkeen saa eläkevirastosta. Jos puoliso eroavat, rahastoeläkettä ei voi saada takaisin. Lisäksi on mahdollista lähettää uusi lomake, jos siirron halutaan loppuvan. Siirto on mahdollista vain naimisissa olevien kesken tai rekisteröidyissä parisuhteissa. Avoliitossa oleville sitä ei myönnetä.

Toinen tapa kompensoida pienempää eläkettä on pääomavakuutus tai sijoitustili. Lisätietoja erilaisista säästämismahdollisuuksista on luvussa Hätäsäästämisen loukku.

5

Terveysloukku

Terveys vaikuttaa eläkkeen määrään

ON USEITA SYITÄ pitää huolta omasta terveydestään. Sitä ei ehkä pidetä ensisijaisesti eläkesäästämisen muotona, vaan pikemminkin hyvinvointiin liittyvänä asiana. Kuitenkin kehosi ja terveytesi ovat yksi tärkeimmistä eläkkeen kertymistä koskevista tekijöistä. Jos henkilö ei jaksakaan tai ei voi tehdä työtä, eläke jää pienemmäksi. Siksi säännöllinen liikunta ja hyvä ravinto ovat myös yksi eläkesäästämisen muoto.

Vaikka naiset yleensä harrastavat liikuntaa miehiä enemmän eivätkä ole niin ylipainoisia kuin miehet, naiset ovat enemmän sairauslomalla. Kyse on ensisijaisesti naisista, joilla on pieniä lapsia.

Terveyteen ja liikuntaan on saatavana paljon neuvontaa, ja useimmat meistä tietävät, mitä asian suhteen pitää tehdä.

Myös työnantajalla on vastuuta terveydestäsi ja siten eläkkeestäsi. Sinulla on oikeus työpaikkaan, jossa et sairastu tai joudu tapaturmiin. Osoitteessa www.suntliv.nu on neuvontaa ja ohjeita, miten työympäristöstä saadaan parempi.

Jos koet, että työympäristössäsi on parannettavaa, puhu asiasta työpaikan työsuojeluvaltuutetun kanssa. Muita yhteydenottokohteita ovat ammattiyhdistys ja esimiehet. Pahinta, mitä voit tehdä, on

kärsiä vaieten.

Laadukas työterveydenhuolto voi myös ennalta ehkäistä sairauksia ja luoda hyvän työympäristön. Työterveyslääkäri ja -hoitaja tuntevat työpaikan tilanteen ja voivat neuvoa ongelmissa. Siten he voivat ennalta ehkäistä pitkiä sairauslomia.

Runsaasti neuvoja menetelmistä, joilla työpaikan tilannetta voidaan edistää, on AFA Försäkringsin verkkosivuilla osoitteessa www.afaforakring.se. Siellä on myös työtaturmaraportti ja yhteenveto erilaisista työtaturmista, joita miehille ja naisille on tapahtunut. Esimerkiksi hoitoalalla naiset kokevat miehiä enemmän väkivallan uhkaa.

Jos huolehdit terveydestäsi ja tulevasta eläkkeestäsi, työpaikan vaihtaminen voi tarvittaessa olla juuri se terveyskuuri, jota tarvitset. Työskentely huonossa ilmapiirissä ei pitkän päälle kannata, vaan on parempi hakeutua toiseen työhön

Rosie
Musiikinopettaja

» Olen naimisissa ghanalaisen miehen kanssa ja aiomme muuttaa hänen maahansa ja perustaa siellä lastenkodin. Kun oli ajankohtaista tehdä eläkevalintoja, asia ei juurikaan kiinnostanut minua. Rahaa pitää vain löytyä ja sen on riitettävä meille kaikille.»

Georgia
Hallintohenkilö

» Toivon voivani saada elää suunnittelemaani elämää. Matkustella, saada lapsia, ja uskon, että niin tuleeikin tapahtumaan. Olen kuullut puhuttavan eläkejärjestelmästä ja tiedän, että saan eläkettä työstäni – muuta säästämistä en ole vielä aloittanut.»

Susanna
Kouluterveydenhoitaja

» Minulle on tärkeää pärjätä itse taloudellisesti, myös naimisiin mentyäni. Mutta kaikessa ei voi olla kyse vain rahasta – haluan välillä vapaata ja olla enemmän perheeni kanssa ja varmistaa, että lapsilla on hyvä olla.»

Emmeline
Ravintola-apulainen

» Suurin unelmani on tehdä työtä kukkien parissa, ehkä avata kukkakauppa. Kun olen aikanaan eläkeiässä, toivottavasti elämäni on leppoisaa, mutta olen oikea työmuurahainen ja voin jatkaa hyvinkin pitkään työssä.»

6

Hätäsäästämisen Loukku

Älä anna syyllisyydentunteiden vaikuttaa elämääsi

OLISIKO SINUN SÄÄSTETTÄVÄ ELÄKETTÄSI VARTEN? Älä lankea loukkuun ja ala säästää eläkkeeseen vain siksi, että luulet sen olevan tarpeen ja koska muut siihen kehottavat. Säästäminen on aina suositeltavaa, mutta tavallinen eläkesäästäminen ei välttämättä ole juuri sinulle paras ratkaisu.

Saat arvion tulevan eläkkeesi määrästä osoitteessa www.minpension.se. Ammattiliitoilla, Valcentral-keskuksilla ja eläkeyhtiöillä on tietoa työeläkkeistä ja lisäksi pankit tiedottavat yksityisen eläkesäästämisen muodoista.

Jos sinulla on mahdollisuus säästämiseen, seuraava vaihe on miettiä, miten haluat säästää, millaisia riskejä haluat ottaa ja milloin arvioit tarvitsevasi rahat. Jos haluat neuvontaa, on kannattavaa kysyä useammalta kuin yhdeltä taholta. On suositeltavaa ottaa mukaan ystävä tai perheenjäsen, jotta voitte keskustella saamistasi neuvoista jälkeenpäin. Monet neuvot haluavat myydä tietyn yrityksen tuotteita eivätkä he sitten ole puolueettomia.

Se, mitä tavallisesti kutsutaan yksityiseksi eläkesäästämiseksi, on menetelmä, jossa saadaan tehdä verovähennys. Säästämisellä voi

siten pienentää tuloverotusta, mutta aikanaan varojen noston yhteydessä joudutaan jälleen maksamaan tuloveroa.

Vuodessa on mahdollista tehdä enintään 12 000 kruunun verovähennys. Poikkeustapauksena on tilanne, jossa henkilö käy työssä eikä hänellä ole eläkevakuutusta. Hän saa tehdä 12 000 kruunun verovähennyksen ohella vähennyksen, joka voi olla enintään 35 prosenttia palkkasummasta. Jos et ole varma, miten omassa tilanteessasi kannattaa menetellä, kysy ohjeita verovirastosta.

Jos säästät verovähennyksen avulla, ota huomioon, että järjestelmään maksamasi rahat ovat sidottuina. Saat ne ulos aikaisintaan täytettyäsi 55 vuotta, ja takaisinmaksut on jaettava vähintään viidelle vuodelle.

Vähennysperustainen eläkesäästäminen on edullisinta, jos henkilöllä on korkea verotus säästämisvaiheessa ja matala verotus takaisinmaksuvaiheessa.

Jos säästäjän tämänhetkiset tulot ovat alle valtionveron rajan (noin 35 500 kruunun kuukausipalkka v. 2013), vähennysperustainen eläkesäästäminen ei välttämättä tuota parasta tulosta. Ensimmäisenä takaisinmaksun vuonna vero on hieman suurempi, koska henkilö ei saa työtulovähennystä eläketuloista. Lisäksi takaisinmaksu voi aiheuttaa, että eläkeläisenä asumislisä on hieman pienempi.

Kaksi vaihtoehtoa vähennysperustaiselle eläkesäästämiselle ovat pääomavakuutus ja sijoitustili (ISK). Säästämisvaiheessa ei saa tehdä mitään vähennyksiä, mutta toisaalta takaisinmaksuvaiheessa ei joudu maksamaan saadusta summasta tuloveroa. Säästöaikana tästä joutuu maksamaan kaavan mukaan lasketun vuosittaisen tuottoveron. Molemmat säästömuodot ovat suositeltavia, jos joku muu, esimerkiksi puoliso, säästää eläkettäsi varten. Jos hän siis haluaa antaa sinulle eläkepääoman, hän voi tallettaa varat pääomavakuutukseen tai sijoitustilille, joka on sinun nimissäsi. Jotta varoja ei mahdollisessa avioerossa jaeta, voitte laatia avioehdon, jonka mukaan tili ja sen tuotot ovat sinun yksinomaista omaisuuttasi.

7

Kustannusloukku

Ota eläkerahoja sijoittaessasi huomioon kustannukset

IHMISET HALUAVAT SIOITTA VAROJAAN entistä enemmän itse. Nykyisin meillä on suurempi henkilökohtainen vastuu eläkevarojemme sijoittamisesta kuin ennen. Siksi meidänkin on myös perehdyttävä eläkesäästämiseen ja eläkkeisiin vanhempia sukupolvia huolellisemmin.

Toisin sanoen emme tiedä, miten suureksi eläkkeemme aikanaan muodostuu. Se perustuu suureksi osaksi siihen, miten me sijoitamme varat ja miten yhteiskunnan talous kehittyy. Kuitenkin saamme jo tässä vaiheessa selville, mitkä ovat varojen sijoittamisesta koituvat kustannukset. Siksi on mietittävä kustannusten merkitystä ja loukua, mihin kalliin valinnan tuloksena saattaa päätyä.

Eläkesäästäminen on pitkäaikaissäästämistä. Jää helposti huomaimatta, että varojen hoidosta maksettava palkkio, joka on kerralla vain pari prosenttia, syö korkoa korolle -vaikutuksen johdosta merkittävän osan pääomasta.

Eläkesäästämisen yhteydessä peritään useita erilaisia maksuja. Jos säästöihin sisältyy rahastoja, niistä joutuu maksamaan hallinnointipalkkiot. Lisäksi eläkevakuutuksesta saattaa koitua omia maksuja.

Joskus olet saanut neuvontaa eläkeneuvojalta, joka saa palkkionsa provisiona valitsemaltasi eläkevakuutusyhtiöltä. Sekin on sinun maksettavaksesi tuleva kustannus.

Joskus voi kannattaa maksaa enemmän siitä, että saa jotain parempaa. Tällainen tilanne voi tulla vastaan esimerkiksi eri rahastojen valinnassa. Osakerahastot ovat usein korkorahastoja kalliimpia, mutta niiden arvo voi myös kasvaa enemmän. Kuitenkin kun valitset kahden, samanlaisilla kasvuedellytyksillä varustetun rahaston välillä, kannattaa valita se, josta perittävät maksut ovat alemmat.

Kun saat vuosittaiset eläketiedot eläkevirastosta, erilaisilta eläkeyhtiöiltä kuten KPA Pension ja Valcentral-keskuksilta, näet mitä maksuja kukin on perinyt.

Työehtosopimusten mukaisten työeläkkeiden maksut ovat tavallisesti alemmat kuin työnantajalla, joka ei ole työehtosopimuksen piirissä. Ammatti- ja työnantajaliitot ovat eläkeyhtiöitä valitessaan neuvotelleet jäsenilleen pienemmät maksut ja palkkiot.

Ota huomioon, että neuvonantajiksi itseään mainostavat ovat loppujen lopuksi myyjiä. Siksi on laadittu kuluttajia suojaavia lakeja.

Jos saat sijoitusneuvontaa, neuvonantajan on lain mukaan käytävä kaikki taloustietosi tarkoin läpi. Sinulla on oikeus saada häneltä kirjallisena neuvot, jotka hän on antanut. Perehdy sisältöön tarkoin, ennen kuin allekirjoitat paperin. On suositeltavaa ottaa neuvontatilaisuuteen mukaan ystävä tai perheenjäsen. Sinulla on oikeus saada tietää, mitä provisioita ja muita palkkioita neuvonantaja saa eri yhtiöiltä.

Monet haluavat auttaa sinua hoitamaan eläkevarojasi. Yksi esimerkki ovat PPM-asiamiehet, jotka tarjoutuvat sijoittamaan rahastoeläkevarasi tavallisesti 500 kruunun vuosikorvausta vastaan. Tämän kustannuksen kattamiseksi varojesi on tuotettava keskimääräistä paljon paremmin. Useiden selvitysten mukaan näin tapahtuu vain harvoin.

Toinen loukku on tilanne, jossa otat asuntolainan. Pankit saattavat tarjota lainaa pienemmällä korolla, jos siirrät eläkesäästämisesi pankin vakuutusyhtiöön. Se saattaa tuntua houkuttelevalta, mutta se, kuka hallinnoi eläkevarojasi, on tärkeämpää. Vaarana on, että va-

rojen siirtäminen tulee kalliimmaksi kuin alempi lainakorko.

Eläkesäästöt voi suojata erilaisilla vakuutuksilla. Tavallisimmat ovat omaisten turva ja takaisinmaksuturva. Omaisten turva, jota kutsutaan myös perheturvaksi, tarkoittaa, että jos kuolet varhain, omaisesi saavat vakuutuksesta tietyn ajan tietyn summan. Takaisinmaksuturvalla omaisesi saavat summan, joka sinulla on tiettyssä eläkesäästörahastossa.

Jos et ole ottanut takaisinmaksuturvaa, hyväksesi luetaan sen sijaan osa niistä varoista, joita muut varhain kuolleet, jotka eivät ole valinneet takaisinmaksuturvaa, ovat jättäneet jälkeensä. Nämä varat päätyvät nk. kuolevuushyvitysrahastoon, jonka muut saavat jakaa. Siten saat korkeamman eläkkeen, jos sinulla ei ole takaisinmaksuturvaa.

Jos työnantajasi on kunta tai maakäräjät, eläkkeeseesi kuuluu aina takaisinmaksuturva, jonka voit halutessasi jättää pois. Muilla sopimusaloilla on tavallista, että jokaisen on oma-aloitteisesti valittava takaisinmaksuturva. Se antaa turvaa sekä itsellesi että omaisillesi.

Omaisten turva ja takaisinmaksuturva ovat vakuutuksia, joista jouduu maksamaan pienen summan eläkepääomasta. Jos henkilöllä ei ole omaisia, tällainen vakuutus on turha. Kannattavampaa on valita se, että kaikki varat päätyvät eläkkeeseen.

8

Parisuhdeloukku

Ota huomioon tilanne että jätät yksin

JOS ASUT miehen kanssa ja eläkevuodet ovat edessä, yhteiselämäanne vaikuttaa turvatulta. Silloin omalla pienehköllä eläkkeelläsi ei ole niin suurta merkitystä, koska teitä eläkkeensaajia on kaksi. Ikävä kyllä elämä ei aina suju suunnitellulla tavalla. Saatat joutua elämään lyhyemmän tai pitemmän osan eläkevuosistasi yksin. Siksi tällainenkin tilanne on syytä ottaa huomioon.

Nykyisin eläkkeensaajista huonoimmat eläkkeet ovat naisilla. Kaikista köyhistä eläkeläisistä suurin osa on eronneita naisia ja leskiä.

Ruotsissa ei enää makseta leskeneläkettä. Se poistettiin jo useita vuosia sitten. Sen tilalle tuli alkueläke, jota maksetaan alle 65-vuotiaille. Sitä maksetaan yhden vuoden ajan. Jos leskellä on alle 18-vuotiaita lapsia, eläkettä maksetaan kaksi vuotta tai siihen saakka, kunnes nuorin lapsi on täyttänyt 12 vuotta. Tavallisesti alkueläkettä maksetaan noin 5 000 kruunua kuukaudessa ennen veroja.

Tärkeimmän suojan antaa työehtosopimus. Siinä jokaisella työntekijällä on turvana ryhmähenkivakuutus, TGL. Siihen sisältyy summa, joka maksetaan leskelle, summa, joka maksetaan lapsille ja tietty summa hautajaiskuluihin. Kunnan ja maakäräjien palveluksessa

olevilla vakuutus on TGL-KL.

Eron yhteydessä osapuolet jakavat omaisuuden. Se osa, joka ei kuulu henkilökohtaiseen omistukseen, päätyy jaettaviin varoihin. Kuitenkin kun kyse on eläkkeestä, on paljon mitä ei jaeta. Jokainen saa pitää oman ansioeläkkeensä ja rahastoeläkkeensä sekä työeläkkeensä. Yksityiset eläkevakuutukset jaetaan (tietyin poikkeuksin) ja sama koskee pääomavakuutuksia, ellei osapuolten välillä ole avioehtoa.

9

Työnteon Lopettamisen Loukku

Älä jätä työelämää liian varhain

SILLÄ, MITEN PITKÄÄN OLET työelämässä, on suuri merkitys eläkkeessä. Mieti tarkoin, kun olet aikeissa lopettaa työnteon tai tehdä lyhyempää työpäivää.

On useita syitä, joiden vuoksi naiset lopettavat työnteon miehiä aikaisemmin. Osa naisten ammateista on kuluttavia, eikä keho ehkä enää jaksu pitempään. Poisjäänti saattaa myös olla vastentahtoista – menetät työpaikan etkä saa enää uutta. Jos sinulla on kuitenkin mahdollisuus päättää itse, milloin haluat lopettaa työnteon, kannattaa selvittää, mitä se merkitsee taloudellisesti.

Jos lopetat työnteon 65 vuoden asemesta 61-vuotiaana, saatat menettää lähes kolmasosan eläkkeestäsi. Jos alat nostaa eläkettä 61-vuotiaana ja eläkkeesi on pieni, ota huomioon, että 65 vuoden iässä, jolloin takuueläkkeen maksu alkaa, et saakaan täyttää takuueläkettä, et edes täyttää pienintä eläkettä.

Jos jätät eläkkeelle ennen 65 vuoden ikää, se saattaa vaikuttaa myös työeläkkeesi suuruuteen. Eri työehtosopimuksissa on kuitenkin erilaisia ehtoja. Lisäksi tilanteeseen saattavat vaikuttaa vanhempien ja uudempien sopimusten väliset siirtymäaikasäännöt. Osoitteessa

www.minpension.se voit tarkastella erilaisten eläkkeelle siirtymisikien vaikutusta ja selvittää, mitä ne merkitsevät sekä kansaneläkkeeseen että työeläkkeeseen.

Yksi syy siihen, miksi monet naiset lopettavat työnteon ennen 65 vuoden ikää, ovat perheen ja suvun taholta esiin tuodut vaatimukset. Usein naisen odotetaan luopuvan työstään alkaakseen hoitaa iäkkäitä vanhempiaan tai kun lapset tarvitsevat apua omien lastensa hoitamiseen. Tähän suostuminen saattaa tuntua itsestään selvältä, mutta ota huomioon, mitä se maksaa sinulle itsellesi. Tätä loukkua voisi kutsua myös ”kiltteysloukuksi”, koska me haluamme olla kilttejä ja pitää huolta läheisistämme, mikä samalla merkitsee työelämästä poistumista.

Mikään laki ei Ruotsissa velvoita lapsia pitämään huolta omista vanhemmistaan, eikä kunta voi sellaista vaatia. Siksi sinun tulee asettaa hoitamiselle omat ehdot. Älä hyväksy palkatonta työtä. Kysy suoraan, miksi juuri sinun on ryhdyttävä tähän. Jos teitä on useita sisäruksia - sopikaa asiasta ja olkaa yhtenäisiä.

Jos vanhempien tämänhetkinen hoito ei riitä, on mahdollista ostaa lisäpalveluja. Ottakaa huomioon, että aikuiset lapset voivat saada nk. RUT-vähennystä vanhemmille ostetuista palveluista. Voit kertoa sen veljellesi, jolla ei ole aikaa auttaa, koska hänellä on tärkeä, hyväpalkkainen työ. Anna hänen ostaa palvelut, ja kuitata verovähennys. Töitä voi myös jakaa. Muutkin perheenjäsenet ja sukulaiset voivat osallistua vanhempien auttamiseen. Et suinkaan ole huono tytär vain siksi, että et halua tehdä kaikkea työtä.

Toinen syy ennenaikaiseen työelämän jättämiseen on, että moni nainen asuu vanhemman miehen kanssa. Kun mies jää eläkkeelle, voisi olla hauskaa olla eläkkeellä yhdessä. Yhteinen vapaa-aika on tavallisin syy sille, että naiset jättävät työelämän varhain.

Jos jätät eläkkeelle samanaikaisesti vanhemman puolisoasi kanssa, se ei ehkä ole niin merkittävää teille taloudellisesti edellyttäen, että puolisoasi eläke muodostaa suuremman osan taloutenne kokonaistuloista. Kuitenkin laskelmasta jäävät helposti pois kaikki ne rahat, jotka sinulta jäävät saamatta tulevasta eläkkeestäsi, jos et ole työssä yhtä pitkään kuin hän. Kaikki työ kerryttää eläkettä. Tee kaikki

tarvittavat laskelmat osoitteessa www.minpension.se ennen kuin päätät jäädä eläkkeelle samanaikaisesti puolisoasi kanssa.

Osa työeläkkeistä on etuusperustaisia. Se tarkoittaa, että eläkkeen suuruus perustuu viimeisten työvuosien palkkaan. Työajan lyhentäminen tai aikaisemmin lopettaminen voi aiheuttaa merkittäviä seurauksia. Jos et ole varma oman eläkkeesi tilanteesta, tarkista asia osoitteesta www.minpension.se tai keskustele siitä palkkatoimiston, eläkerahaston tai Valcentral-keskuksen henkilöstön kanssa.

Mieti siis, kannattaisiko kaikesta huolimatta jatkaa vielä työssä. Silloin saat täydet eläkevuodet ja koko sinulle kuuluvan eläkkeen. Kuntien ja maakäräjien uudessa työehtosopimuksessa esitetään, että työssä jatkaminen 67-vuotiaaksi lisäisi työeläkkeen määrää vieläkin suuremmaksi. Ajan myötä tämä todennäköisesti sisällytetään myös muihin työehtosopimuksiin.

Kannattaa siis miettiä tarkoin sekä hyvinvoinnin että talouden kannalta, miten pitkään jaksat käydä työssä ennen eläkevuosia.

10

Eläkeloukku

Nosta eläkkeesi parhaalla tavalla

ÄLÄ JÄÄ ELÄKEPÄIVILLE. Usein sanotaan, että jäämme eläkkeelle: tietynä päivänä luovumme vaativasta työstä, eikä herätyskelloa seuraavana aamuna tarvitakaan. Se on pahinta, mitä terveydestään huolehtiva voi tehdä. Tämä ”äkkijarrutus” ei tee kehon hyvinvoinnille hyvää. Ei ole harvinaista, että sydän alkaa oikutella ja infarkti saattaa lopettaa eläkkeellä olon hyvin lyhyeen. Naisilla tämä vaihe ei tavallisesti ole yhtä dramaattinen, koska on paljon rästiin jääneitä töitä, joita nyt on aikaa tehdä.

Mies tai nainen – terveyden kannalta parasta on, jos eläkkeelle voi jäädä vaiheittain.

Selvitä ennen eläkkeelle jäämistä, mitä eläkkeitä saat ja milloin ne maksetaan.

Yleinen eläkejärjestelmä on hyvin joustava. Ansioeläkkeen ja rahastoeläkkeen voi nostaa osissa - neljänneksen, puolet, kolme neljäsosaa tai koko eläkkeen. Voit myös muuttaa maksutapaa, kun sitä haluat. Jos alat nostaa täyttä eläkettä ja saatkin osa-aikaistyön, voit pienentää nostamasi eläkkeen osuutta. Silloin myöhempi eläkkeesi kertyy isommaksi ja lisäksi kerrytät eläkettä osa-aikaisesta työstä.

Jos saat eläkettä useilta tahoilta, vaarana on, että ennakonpidätys jää kokonaisuudessaan liian pieneksi. Tarkista asia veroviraston laskurilla tai soita palveluun ja kysy. Jos haluat, että jostain osuudesta pidätetään enemmän, pyydä muutosta, tai varaa rahaa myöhempään lisäveroon.

Työeläkesäännöistä määrätään eri työehtosopimuksissa, tai jos sopimus on yksityinen, sen sisällön mukaan. Monia työeläkkeitä voidaan alkaa nostaa jo 55 vuoden iässä. Tavallinen raja on kuitenkin 60–61 vuotta. On houkuttelevaa nostaa mahdollisimman paljon mahdollisimman lyhyessä ajassa, etenkin jos maksut ovat myös korkeita. Ota kuitenkin huomioon, että elämässä voi tulla eteen suuria tarpeita.

Jos olet nainen ja jätät eläkkeelle 60-vuotiaana, on hyvinkin todennäköistä, että elät vielä 30 vuotta. Olet terve suurimman osan ajasta. On myös todennäköistä, että sinulla on suuria hoito- ja hoivatarpeita viimeisinä elinvuosinasi. Siinä vaiheessa ihminen käyttää puolet kaikesta sairaanhoitotarpeesta koko elinikään.

Ota ajoissa selville, oletko oikeutettu eläkkeellä asumisliisään. Sen voit tehdä eläkevirston (Pensionsmyndighet) verkkosivuilla. Ota huomioon, että asumisliisä maksetaan ennakoivasti. Jos saat ilmoittamaasi tasoa enemmän eläkettä tai muita tuloja, voit joutua maksamaan osan tuesta takaisin.

Monet pitävät asuntoaan ensisijaisena eläkesäästämisenä. Sinä päivänä, kun työtulojen sijaan aletaan saada eläkettä, talo sitten myydään ja ostetaan pienempi asunto. Tässä on kuitenkin monia mahdollisia loukkuja. Ensiksikin sinun tulee haluta muuttaa. Kun sinulla vihdoin on aikaa puuhastella puutarhassa, siitä luopuminen voi olla vaikeaa. Lisäksi myyminen voi koitua kalliiksi muun muassa myyntivoittoveron vuoksi. Jos olit ajatellut vaihtaa oman asennon vuokraoikeuteen, se voi olla ongelmallista vähäisen rakentamisen vuoksi. Tässä on merkityksellistä tiettenkin myös se, missä päin maata asut. Lopuksi asia voi vaikuttaa myös asumistukeen. Omistusasuntoa ei oteta huomioon varallisuutena, kun asumistukea lasketaan. Sitä vastoin asunnon myynnistä saadut mahdolliset varat pankissa otetaan huomioon.

Useimmissa tapauksissa kokonaiseläke muodostuu niin pieneksi, että siitä peritään vain kunnan ja maakäräjien veroa. Jos kuitenkin nostat työeläkkeesi lyhyessä ajassa, ja ehkä lisäksi myös yksityiset eläkevakuutukset, valtionveron maksuraja saattaa ylittyä. Siksi tämän rajan ylittämisen sijaan on parempi ratkaisu tasata eläketulot useiden vuosien ajaksi.

On houkutteleva ajatus muuttaa eläkevuosina lämpimämpään maahan tai aikaisempaan kotimaahan. Tällöin on kuitenkin tärkeää selvittää, mitä se merkitsee eläkkeen maksun kannalta. Jos sinulla on täysi tai osittainen takuueläke, ota huomioon, että sitä maksetaan vain EU/EES-maissa (EES = Norja, Liechtenstein, Islanti). Ansioeläke, rahastoeläke, työeläke ja yksityiset eläkevakuutukset maksetaan muihinkin maihin, mutta selvitä ajoissa, miten niitä verotetaan.

Jos olet työskennellyt joitakin vuosia Ruotsissa ja muutat sitten kotimaahasi, saat Ruotsista eläkettä. Lisätietoja saat kotimaasi eläkevirstanomaisilta. Jos olet työskennellyt muissa EU/EES-maissa, Ruotsin eläkkeesi sovitetaan yhteen näiden yleisten eläkkeiden kanssa. Jos sen sijaan olet työskennellyt EU/EES-maiden ulkopuolella, sinun on itse selvitettävä, mitä mahdollisia eläkkeitä voit saada. Sinun on myös itse selvitettävä, mitä mahdollisia työeläkkeitä voit saada muiden maiden aikaisemmilta työnantajiltasi.

Voi olla vaikeaa selvittää, mihin kaikkiin eläkkeisiin sinulla on oikeus - ja byrokratia voi olla hidasta - joten on parempi ottaa asiasta selvää hyvissä ajoin.

Ja lopuksi - kaikkiin eläkkeisiin liittyvien asioiden perimmäisenä tarkoituksena on, että voit viettää työvuosiesi jälkeen mahdollisimman mukavia eläkepäiviä. Vastuu tästä jakautuu kolmelle taholle – poliitikoille, ammatti- ja työnantajajärjestöille sekä sinulle itsellesi. Toivon, että olet saanut tämän kirjasen tukea ja neuvoja, joilla voit välttää naista uhkaavat pahimmat loukut, ja että tuleva elämäsi eläkeläisenä on mahdollisimman antoisaa ja rikasta, sellaista, mistä me kaikki unelmoimme.

Tärkeitä osoitteita:

Oma eläke – www.minpension.se

Kuluttajien vakuutustoimisto – www.konsumenternas.se

Eläkevirasto – www.pensionsmyndigheten.se

Verovirasto – www.skatteverket.se

Terveys: www.suntliv.se, www.afaforsakring.se

Rahastot: www.fondkollen.se, www.morningstar.se

Valcentral-keskukset, sopimus sulkeissa:

Pensionsvalet AB (KAP-KL, Aikaisemmin PA-KFS, PA-KFS 09),

www.pensionsvalet.se

Electum (KAP-KL), www.electum.se

Valcentralen (KAP-KL ym.): www.valcentralen.se

Collectum (ITP), www.collectum.se

Fora (SAF-LO), www.fora.se

Valtion eläkevirasto, www.spv.se

Tärkeitä osoitteita

Oma eläke: www.minpension.se

Kuluttajien vakuutusyhtiö:

www.bankforsakring.konsumenternas.se

Eläkevirasto:

www.pensionsmyndigheten.se

**Valcentral-keskukset,
sopimus sulkeissa**

Pensionsvalet (KAP-KL, Aikaisemmin
PA-KFS, PA-KFS 09): www.pensionsvalet.se

Electum (KAP-KL): www.electum.se

Valcentralen (KAP-KL ym.):

www.valcentralen.se

Collectum (ITP): www.collectum.se

Fora (SAF-LO): www.fora.se

Valtion eläkevirasto: www.spv.se

Tässäkö se nyt sitten on?

Se, että naisten eläke on yleisesti paljon pienempi kuin miesten, on tiedettyä. Monet päättävät ummistaa silmänsä todellisuudelta, koska ajatus köyhästä tulevaisuudesta pelottaa. Muut päätyvät valitsemaan kalliita ja epäedullisia eläketuotteita, luullen niiden ratkaisevan ongelman.

Ongelman välttely ei kuitenkaan ole suinkaan järkevä menettelytapa. Aina on olemassa vaihtoehtoja. Tunnettu yksityistalouden asiantuntija Annika Creutzer kehottaa jokaista hallitsemaan omaa tilannettaan ja eläkettään. Kirjassaan hän käsittelee kymmenen loukkua, joita kannattaa välttää – kuten parisuhdeloukku ja osa-aikaisuusloukku.

Hallitse eläkettäsi Ennen kuin se on liian myöhäistä!

KPA
PENSION